

gives Adgang for de Lærlinge, der kunne faa Lov til det, til at læse om Eftermiddagen fra Kl. 4—6 i Stedet for de sene Aftentimer.

Men der er allerede tilstrækkelige Erfaringer for, at en virkelig Hjælp, en virkelig Forbedring af Undervisningsforholdene i disse Aftenskoler ikke kan gennemføres overalt ad frivillig Vej alene, der maa en Lovgivning til, og den Lovgivning, der trænges til, er kort og godt en saadan, som slaar fast, at Undervisningstiden i Fortsættelsesskoler skal ligge indenfor Elevernes Arbejdstid og ikke henvises til deres Fritid. Det er det, der trænges til, og som før eller senere maa opnaas. Det er nemlig en moralsk Faktor af allerstørste Betydning for Arbejdet i disse Skoler, at det kan siges, at Skoletiden ligger indenfor Arbejdstiden og ikke i Fritiden. Det er ikke morsomt for disse Handelslærlinge, at de, naar deres Arbejdstid i Butikker og Kontorer er endt Kl. 8, saa skulle hen i Skolen, og maa sige til sig selv: Hvis vi ikke skulde i Skole, havde vi fri; vor Skoletid tages fra vor Fritid, medens den rettelig burde tages fra vor Arbejdstid. Det, man trænger til, er altsaa en Lovbestemmelse, som slaar fast, at al Fortsættelsesundervisning for Handelslærlinge og dermed ligestillede skal ligge indenfor Arbejdstiden og ikke maa henlægges til Fritiden. Naar Lærlingene under saadanne Forhold kunne sige til sig selv: Hvis vi ikke skulde hen i Skolen, skulde vi alligevel staa i Butikken eller sidde paa Kontoret, saa gaa de til Skolen med ganske anderledes god Lyst og Villie til at faa noget ud af Arbejdet.

Der kunde man nu sige: Det er en temmelig vild Tanke; hvorledes skulde det kunne gennemføres overalt i Landet, at Handelslærlingene saaledes skulde tages fra Arbejdet i Arbejdstiden og sendes hen i en Skole 3—4 Gange i Ugen, medens Principalen og Svendene skulde passe Forretningen saa længe? Men det er aldeles ingen Fantasier; det kan gøres. Jeg gentager, hvad jeg før nævnte, at man allerede har gjort to smaa vellykkede Forsøg derpaa i Kolding og Frederikshavn, og jeg skal pege paa, at man i Udlandet har gjort Erfaringer derom i ganske anderledes stor Maalestok. I en By som Leipzig er det gennemført, at Byens Handelslærlinge faa Undervisning i Fortsættelsesskoler, saaledes at dette kan ske efter Principalens eget Valg om Morgen fra Kl. 7. til 9, eller om Eftermid-

dagen fra Kl. 2. til 4. Der er, saa vidt jeg kan se, ikke nogen Undtagelse fra denne Regel i Leipzig, at Byens Lærlinge skulde gaa i Fortsættelsesskole enten fra Kl. 7 til 9 om Morgen eller fra Kl. 2 til 4 om Eftermiddagen, altsaa en Tid, der netop ligger indenfor deres Arbejdstid. Først naar vi faa en saadan Lovgivning herhjemme, tror jeg, vi kunne sige, at Samfundet har opfyldt de Forpligtelser, som det har overfor disse unge Mennesker, der endogsaa ere i Færd med nu at blive nogle af Samfundets Stifbørn, saaledes som deres Arbejds- og Uddannelsesvilkaar ere.

Nu er det ganske vist ikke min Tanke, at det skulde kunne søges opnaaet gennem en Ændring af eller en Tilføjelse til det Lovforslag, vi her behandle, thi det er dog et Emne, der er ikke saa lidt forskelligt fra Lovforslagets egentlige Emne. Jeg tænker mig snarere, at det skulde naas gennem en Tilføjelse til eller maaske ved en Revision af Lærlingeloven, som der er mange Ønsker om maa komme inden alt for lang Tid. Der findes allerede nu i Lærlingeloven en Bestemmelse, som gaar ud paa, at Principalen skal give sin Lærling den fornødne Tid til at besøge en Handelsskole. Men denne Bestemmelse er ikke meget værd, fordi den ikke er forbunden med nogen Pligt for Lærlingen til at besøge en Handelsskole og heller ikke med nogen Pligt for Principalen til at sørge for, at Lærlingen kommer til at besøge en saadan Skole. Saadan som Bestemmelsen ser ud, gaar den kun ud paa dette, at naar Lærlingen selv eller hans Forældre ønske, at han skal besøge en Handelsskole, skal Principalen give ham den dertil fornødne Tid, og skønt Bestemmelsen saaledes i den Form, den har, ikke er saa forfærdelig meget værd, faar den yderlig mindre Værd derved, at den mange Steder er et dødt Bogstav, fordi der er en hel Del Byer, hvor Købmændene slet ikke have Lærlingekontrakt med deres Lærlinge. Der var en By ovre paa Fyn, hvor man gennem adskillige Aar havde gjort Forsøg paa at faa en Handelsskole i Gang. Handelsforeningens Bestyrelse havde arbejdet derpaa med god Villie, men det vilde ikke gaa, der var den ene Vanskelighed efter den anden, og til sidst var man lige ved at opgive Ævred. Men den Mand, der særlig havde med Skolen at gøre, fandt saa paa en Dag at gaa op til Borgmesteren og sige til ham: Købmændene i denne By have ingen Lærlingekontrakter,